

Genderdiversiteit in de tienertijd, hoe dan?

De tienertijd is een turbulente periode. Je zit op een middelbare school vol leeftijdsgenoten waar nieuwe vriendschappen en verliefdheden, pesterijen en klikjes aan de orde van de dag zijn. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat jongeren van 12 tot 18 jaar ruimer omgaan met genderhokjes? En hoe kunnen we ze helpen minder stereotiepe studiekeuzes te maken?

Genderhokjes die voorschrijven hoe je je als man of vrouw moet gedragen beperken jongeren in hun ontwikkeling. Alles buiten deze twee stereotiepe hokjes wordt namelijk als ‘gek’ en ‘fout’ gezien. Dit zorgt er ook voor dat zij geremd worden in hun ideale studiekeuze. Dit heeft [grote gevolgen](#) voor hoe hun toekomst eruit ziet. Ter illustratie: Van alle personen die in 2017 werkzaam waren in een technisch beroep, is 13% vrouw. Het percentage vrouwen is in de periode 2013-2017 licht toegenomen met 1 procentpunt (bron: VHTO).

Wat zijn gendernormen?

Gendernormen zijn regels en ideeën van de maatschappij over hoe jongens en meisjes zich horen te gedragen. Strenge gendernormen beperken kinderen in het ontwikkelen van kwaliteiten die niet bij hun gender ‘horen’. Ze hebben ook een negatieve invloed op de vorming en beleving van de eigen genderidentiteit, het gevoel jongen/meisje/non-binair te zijn.

9 tips om genderdiversiteit in de tienertijd te bevorderen

Werk je met jongeren of heb je kinderen in de tienertijd? Of ben je zelf een tiener? Dan kun je helpen om gendernormen in de tienertijd te doorbreken. Veel jongeren voelen (bewust of onbewust) de druk om een studiekeuze te maken die traditioneel gezien bij hun gender past. Denk bijvoorbeeld aan vrouwen in de zorg of mannen als piloot. Hoe kunnen we zorgen dat jongeren hun studiekeuze maken op basis van wat écht bij ze past en waar hun talent ligt?

De Alliantie Genderdiversiteit organiseerde op 29 oktober 2019 op het Montessori College in Nijmegen een Kennishub over dit onderwerp. Hier hebben we je kennis laten maken met een aantal persoonlijke verhalen ter inspiratie. De Alliantie Genderdiversiteit en partners hebben aan de hand hiervan verschillende tips voor je op een rij gezet, en je kunt het [verslag bekijken](#).

Inzichten over gender

1. **Gender is een spectrum**, er is meer tussen/binnen/boven/onder/buiten de hokjes man en vrouw.
 - Wees je er bewust van dat veel mensen gender zien als iets binairs, iets tweedeligs. Voor hen bestaan alleen de hokjes ‘man’ en ‘vrouw’. Durf je uit te spreken tegen deze norm als je je veilig voelt.
 - Probeer ook een **veilige omgeving** voor anderen te creëren. Dit kun je doen door mensen aan te spreken op kwetsende uitspraken en zelf het goede voorbeeld te geven. Bijvoorbeeld door jezelf kwetsbaar op te stellen en goed te luisteren naar anderen.
 - **Gender is niet statisch**, maar kan over tijd veranderen. Het is fluïde en persoonlijk.

2. **Taal** is belangrijk voor de ontwikkeling van de (gender)identiteit van tieners. Ook kunnen de woorden voor beroepen die je als docent of ouder gebruikt invloed hebben op hun studiekeuze.
- Let bijvoorbeeld op stereotiepe woorden als brandweerman. Zoek hiervoor **inclusieve alternatieven**. Denk bijvoorbeeld aan een woord als brandweermens. Meer tips hierover vind je bij [Gender in de klas](#) en in de [Toolkit Gender en Onderwijs](#).
 - Doe geen aannames over iemands genderidentiteit. Iemand die er voor jou als een 'hem' uitziet, hoeft dat helemaal niet zo te voelen. Vraag liever hoe iemand wil worden aangesproken.
 - Eigen woorden creëren een **persoonlijke geleefde realiteit**. Dit betekent dat tieners woorden gebruiken die je misschien niet kent terwijl ze praten over hun gender. Deze woorden helpen om meer grip te krijgen op hun genderidentiteit. Je kunt het een beetje vergelijken met jargon. Als je op je werk veel met een nieuw systeem werkt, merk je al snel dat je nieuwe en andere woorden nodig hebt om te vertellen wat er gebeurt. Zo werkt het ook bij gender.

Wees een bondgenoot/ally

3. Het is belangrijk om de sociale norm te stellen dat het oké is om niet in de bestaande genderhokjes te vallen. Wees het goede voorbeeld en een bondgenoot.
- Zo kun je je als docent bijvoorbeeld **positief uitlaten** over (non-)binaire transpersonen.
 - Werk je met jongeren aan onderwerpen als bèta en techniek? Kies dan ook bewust voor **een vrouw als rolmodel**. Heb je het met jongeren over traditioneel vrouwelijke beroepen zoals de zorg? Laat dan juist mannen in die rol aan het woord. Zo laat je duidelijk zien dat een beroep of studie niet voor een specifieke gender is.
 - Als volwassene én als tiener kun je zelf ook **rolmodel** zijn. Dit kan andere jongeren helpen positiever naar de toekomst te kijken, ze kunnen net als jij worden! Rocky Hehakaija is hier een goed voorbeeld van. Zij helpt met haar [Favela Street Foundation](#) kansarme jongeren in sloppenwijken. Ze gebruikt straatvoetbal om jongeren meer zelfvertrouwen te geven. Bekijk het [filmpje over wat Rocky doet in de sloppenwijken](#).
 - Natuurlijk hoeft je geen stervoetballer te zijn om iets te kunnen doen. Yente (16) en Teun (17) geven in hun tussenuren les aan medeleerlingen over gender en seksualiteit. [Vice schreef een artikel](#) over hun activiteiten.
4. **Laat je nooit tegenhouden** door opmerkingen als: 'vrouwen kunnen niet vliegen'. Samia Visser studeerde als enige vrouw af van de Internationale Luchtvaart School en stuitte op veel weerstand. Zij liet zich niet ondersneeuwen: 'Juist in deze moderne tijd hoeft je geen spierballen meer te hebben om een vliegtuig te besturen, maar moet er juist duidelijk en goed gecommuniceerd worden.'
- Geïnspireerd door Samia? VHTO stimuleert vrouwen en meisjes om na te denken over een **carrière in bèta en techniek**. Ze organiseren [activiteiten voor meisjes en vrouwen](#) in verschillende leeftijdsgroepen.
 - Mannen kunnen ook te maken krijgen met dit soort stereotypen, bijvoorbeeld in de zorg en in het onderwijs. Tommie Niessen vond de zorg vroeger 'totaal niet stoer'. Hij dacht dat je de hele dag mensen moest wassen. Nu denkt hij daar heel anders over, tegenwoordig laat hij op zijn Youtube-kanaal [Tommie in de zorg](#) zien hoe afwisselend en bijzonder zijn werk is.
5. Ben je mediamaker? Dan kun je het goede voorbeeld laten zien en rolmodellen tonen die buiten de genderhokjes vallen. Wist je dat het in Groot-Brittannië verboden is [om reclame te maken die genderstereotypen bevestigt](#)?

- Vaak wordt wel een poging gedaan om roldoorbrekend te zijn, maar laat de uitvoering te wensen over. Bij de nieuwe AH-reclame zien we bijvoorbeeld een vrouwelijke manager, dit is een stap in de goede richting. Helaas zien we dat ze een groot deel van de zorgtaken nog steeds zelf doet. De emancipatie bij de man is ver te zoeken. Tijdens de kennishub kwamen deelnemers met de tip om eerst goed na te denken over welke boodschap je precies over wilt brengen. Is het echt roldoorbrekend of toch rolbevestigend?
- [Free press unlimited](#) zet zich in voor gelijkwaardige genderportrettering in en via de media. Dit doen ze door middel van hun [genderprogramma](#) waarmee ze radioprogramma's opzetten en gendergelijkheid in de media monitoren.

Heb je als jongere zelf vragen over genderdiversiteit in de tienertijd?

6. Wil je nog niet in het echt met iemand praten over je gender? Online zijn veel gelijkgestemden te vinden. Bijvoorbeeld op **social media en fora**. René en Nikki, twee sprekers bij de kennishub, vonden hier veel steun. Denk aan www.iedereenisanders.nl, <https://expreszo.nl/> en <https://www.transvisie.nl/jongeren>.
7. Het is vaak fijn om naast online ook offline te praten met mensen waarin je je herkent. René vertelt: 'Toen ik voor het eerst met mensen sprak die hetzelfde doormaakten als ik, voelde ik dat transitie niet alleen voor andere mensen was. Ik kon het ook gewoon gaan doen!'
8. Op veel scholen vind je een **Gender and Sexuality Alliance (GSA)**. Dit zijn veilige groepen waar je je als tiener bij aan kunt sluiten om te praten over gender en seksualiteit. Je werkt samen om te zorgen dat school een **veilige plek** is voor iedereen.
9. Is er nog geen GSA bij jou op school? Dan kun je er een [zelf oprichten](#)! Praat erover met een mentor of een vertrouwenspersoon, samen kun je een goed begin maken.

Meer weten over genderdiversiteit in de tienertijd?

Ben je nog niet uitgeleerd over dit onderwerp? Hier vind je interessante links om meer te weten te komen:

1. [Gender unicorn](#)
2. [Onderzoek Afiah Vijlbrief non-binaire transjongeren](#)
3. [COC](#) doet veel om jongeren te helpen met gendervraagstukken, bijvoorbeeld door middel van GSA's.
4. [Transvisie](#)
5. [Tommie in de zorg](#)

Lees ook [het verslag van de Kennishub van Robert Witte](#). Er is ook een mooi [filmverslag](#) gemaakt door Suzy Wong. Heb je vragen? Mail naar info@gender-diversiteit.nl.